

Sygn. akt VIII U 1371/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2022 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca	sędzia Grażyna Łazowska
Protokolant	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2022 r. w Gliwicach

sprawy G. B., P. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołań G. B., P. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 8 września 2021 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję częściowo w ten sposób, iż stwierdza, że P. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u G. B. w okresach od 1 lipca 2020 roku do 31 grudnia 2020 roku, od 1 maja 2021 roku do 31 maja 2021 roku, od 1 lipca 2021 roku do 31 sierpnia 2021 roku.

(-) Sędzia Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIII U 1371/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 8 września 2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że P. B. od 16 marca 2020r. do 8 maja 2020r.; od 1 lipca 2020r. do 31 grudnia 2020r.; od 1 do 31 maja 2021r. i od 1 lipca 2021r. do 31 sierpnia 2021r. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zgłoszenia do tych ubezpieczeń jako osoba wykonująca zlecenie na rzecz płatnika składek – G. B..

W uzasadnieniu ZUS podniósł, że wobec posiadania w okresie od 1 marca do 8 maja 2020r. statusu studenta, ubezpieczony spełnił przesłanki do wyłączenia go z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia. Z kolei wobec braku faktycznego wykonywania przedmiotowej umowy zlecenia w pozostałych spornych okresach i pobierania za jej realizację wynagrodzenia, nie może ona stanowić tytułu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Odwołania od powyższej decyzji złożył zarówno ubezpieczony P. B., jak i płatnik składek G. B., domagając się jej zmiany i objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi od 1 lipca 2020r. do 31 grudnia 2020r.; od 1 do 31 maja 2021r. i od 1 lipca 2021r. do 31 sierpnia 2021r. W uzasadnieniu i w toku procesu, odwołujący podnosili, że ubezpieczony faktycznie wykonywał powierzoną mu pracę w spornych okresach, natomiast w niektórych z miesięcy w tych okresach, ilość jego pracy ulegała obniżeniu tak, że wystawiał rachunki dopiero w kolejnych miesiącach, po zakończeniu spornych okresów i wtedy też pobierał za wykonaną pracę skumulowane za wszystkie miesiące wynagrodzenie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu ZUS podkreślił, iż ubezpieczony nie wykazał, że w spornych okresach płatnik składek miał dla niego ilość pracy, umożliwiającą faktyczną realizację umowy zlecenia. W konsekwencji ZUS uznał iż wobec faktycznego niewykonywania przez ubezpieczonego pracy w spornych okresach i nieotrzymania przez niego z tego tytułu wynagrodzenia, nie zostały spełnione składniki przedmiotowo istotne umowy zlecenia. W konsekwencji zaś, nie może ona stanowić tytułu objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi oraz dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym.

Sąd połączył sprawy z obu odwołań do wspólnego rozpoznania i wyrokowania pod sygn. akt VIII U 1371/21.

Sąd ustalił, co następuje:

G. B. zajmuje się działalnością gospodarczą w zakresie sprzedaży hurtowej kwiatów na giełdzie w T.. W ramach tej działalności nie zatrudnia pracowników, a klientów na stoisku obsługuje osobiście. Niezależnie od powyższego jest ona również właścicielem budynku w J., gdzie znajdują się lokale użytkowe. W związku z tym w ramach prowadzonej przez siebie działalności, od 14 lat zajmuje się ona również wynajmem tych lokali dla podmiotów zewnętrznych. Początkowo zajmowała się osobiście wszelkimi czynnościami związanymi z wynajmowaniem lokali, tj. osobiście odczytywała liczniki mediów, w tych lokalach, zawoziła faktury i zajmowała się wynajmowaniem osób do usuwania awarii.

Ubezpieczony P. B., do z początkiem 2020r., zaproponował matce, że może w ramach umowy zlecenia, w jej zastępstwie, zająć się wszelkimi niezbędnymi sprawami związanymi z wynajmem lokali użytkowych w J.. W efekcie 16 marca 2020r., doszło do zawarcia spornej umowy zlecenia. W jej ramach, ubezpieczony w okresie od 16 marca 2020r. do 28 lutego 2022r., miał zajmować się koordynacją spraw biurowych, za wynagrodzeniem miesięcznym 2.000 zł brutto. Faktycznie pracę świadczył do końca sierpnia 2021r. W ramach realizacji tej umowy, pracę na rzecz swojej matki wykonywał we wszystkich miesiącach spornego okresu, przy czym w poszczególnych miesiącach ilość pracy była różna. W rzeczywistości do jego głównych zadań należało przyjeżdżanie do przedmiotowych lokali użytkowych, odczytanie i zapisanie wskazań liczników mediów, przekazanie osobom wynajmującym te lokale faktur za wynajem. W razie potrzeby zajmował się też drobnymi naprawami, usuwaniem usterek. Nadto czasami zmuszony był też uprzątnąć plac przed budynkiem po nawałnicach, albo i odsnieżyć w razie dużych opadów śniegu. W konsekwencji w poszczególnych miesiącach spornego okresu ilość pracy do wykonania przez ubezpieczonego różniła się. Faktycznie bywały takie miesiące, że ilość wykonanej przez niego pracy była na tyle niewielka, że nie opłacało się mu odbieranie stosunkowo niewielkich kwot. W związku z tym, w takim wypadku kumulował wynagrodzenie z kilku miesięcy. Efektem tego było wystawianie rachunku zleceniodawcy, co klika miesięcy, pomimo tego, że faktycznie praca wykonywana przez niego była w każdym miesiącu. Sytuacja tak występowała w związku z ograniczeniami pandemicznymi, gdzie zminimalizowano ilość kontaktów międzyludzkich. Wynagrodzenie obejmowało również pokrycie kosztów dojazdu własnym samochodem.

Wszelkimi kwestiami księgowymi i związanymi z współpracą odwołujących z ZUS, zajmowało się biuro księgowe, wynajmowane przez odwołującą. Sporządziło ono projekt samej umowy zlecenia. Zajmowało się też wystawianiem ubezpieczonemu rachunków, które następnie przedstawiał odwołującej. Następnie biuro to dokonywało też, w imieniu odwołującej, składania do ZUS deklaracji rozliczeniowej za ubezpieczonego.

Niezależnie od powyższego Sąd ustalił, że ubezpieczony w okresie od 16 marca 2020r., do 8 maja 2020r., ubezpieczony posiadał jeszcze status studenta i nie miał ukończonych 26 lat. Wiek ten osiągnął dopiero 9 maja 2020r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, dokumentów dołączonych w toku procesu (k.18-76), zeznań świadków A. G.

i K. T. (k.96v-97 i 127-128), a także wyjaśnień odwołującej (k.103-104 i 128) oraz zainteresowanego (k.104-106 i 128-129).

Sąd ocenił zgromadzony materiał dowodowy jako kompletny i wiarygodny, a przez to mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie. Zeznania stron były spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniały oraz w sposób przekonywujący obrazowały okoliczności zawarcia spornej umowy zlecenia oraz fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w ramach tej umowy, nadto znajdowały odzwierciedlenie w pozostałym materiale dowodowym.

Przedstawione w sprawie dokumenty nie budziły wątpliwości co do ich wiarygodności.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego i płatnika składek zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust.1 pkt 4 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2022r., poz. 1009 ze zm.), zwanej ustawą systemową, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają,

z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4.

Po myśli art. 11 ust. 2 ustawy dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-5a, 7b, 8 i 10.

Zgodnie z art. 13 pkt 2 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy - od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

W niniejszej sprawie sporna była okoliczność, czy ubezpieczony P. B. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek G. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach objętych skarżoną decyzją.

Organ rentowy nie objął ubezpieczonego w tym okresie obowiązkowymi ubezpieczeniami z tytułu umowy zlecenia, gdyż nie wykonywał on wówczas pracy określonej przedmiotem zawartej z odwołującą umowy zlecenia.

W pierwszej kolejności Sąd zwraca jednak uwagę, że znane jest tutaj Sądowi orzecznictwo wskazujące, że tylko faktyczne realizowanie czynności wynikających z umowy zlecenia (umowy o pracę, wykonywania pracy w ramach prowadzenia działalności gospodarczej) uzasadnia objęcie ubezpieczeniem społecznym. Nie można jednak tracić z pola widzenia, że orzecznictwo takie zostało ukształtowane na tle odmiennych stanów faktycznych, gdzie umowa zlecenia została zawarta np. dla obejścia przepisów, gdzie celem nie był zamiar realizacji czynności z zawartej umowy, lecz chęć uzyskania świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych (zasiłków chorobowych, zasiłków macierzyńskich itp.).

Z taką jednak sytuacją nie mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie.

Oceniając kwestię podlegania przez ubezpieczonego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, w spornych okresach, nie można pominąć faktycznego zamiaru stron umowy zlecenia, przedmiotu umowy zlecenia, charakteru

prowadzonej przez odwołującą działalność gospodarczej i wreszcie okoliczności wpływających na brak świadczenia pracy przez ubezpieczonego, w spornych okresach.

W niniejszej sprawie wolą stron umowy zlecenia – co wynika z zeznań słuchanych w sprawie odwołującej i ubezpieczonego – było nie tylko świadczenie przez ubezpieczonego na rzecz odwołującej, pracy w charakterze pracownika obsługi lokali użytkowych, w szczególności przy doręczaniu faktur, odczytywaniu liczników, ale również świadczenie pracy polegającej na usuwaniu usterek, odśnieżaniu terenu i jego uporządkowywaniu, w przypadku zgłoszenia zapotrzebowania przez klientów odwołującej. Należy bowiem podkreślić, że odwołująca jako hurtownik kwiatów i zajmująca się głównie obsługą stoiska hurtowego na giełdzie kwiatowej w T. musiała zapewnić sobie osobę, która w razie problemów z wynajmowanymi lokalami użytkowymi, zgłaszanych przez ich użytkowników, będzie mogła pojechać na miejsce, rozpoznać problem i go usunąć. W tym celu odwołująca zawarła z ubezpieczonym umowę zlecenia. Specyfika działalności gospodarczej odwołującej wymagała zatem, by ubezpieczony regularnie jeździł do lokali użytkowych w celu odczytania wskazań liczników mediów, jak również w celu dostarczenia faktur, za wynajem tych lokali. Sporadycznie natomiast, czy to w okresie zimowym, czy też po nawałnicach, występowała konieczność udania się przez ubezpieczonego w celu odśnieżenia terenu, czy też w celu jego uprzątnięcia. Nadto w razie konieczności, zmuszony on był również udawać się do tych lokali w celu rozwiązania problemów związanych z drobnymi awariami. Ilość tych dodatkowych interwencji nie była możliwa z góry do oszacowania. Zatem z uwagi na charakter działalności gospodarczej odwołującej ubezpieczony nie świadczył pracy stale w tym samym wymiarze. Konsekwencją tego było to, że w niektórych miesiącach, kiedy tylko odczytywał liczniki i dostarczał faktury, ilość jego pracy była na tyle niewielka, że nie było opłacalne wystawienie przez niego rachunku z wykonania umowy zlecenia i otrzymania z tego tytułu stosunkowo niewielkiej kwoty. W takiej sytuacji, ubezpieczony niejako kumulował swoją pracę z kilku kolejnych miesięcy i w kolejnym miesiącu wystawiał dla odwołującej za dany miesiąc rachunek, który faktycznie obejmował skumulowaną ilość pracy z poprzednich miesięcy.

Odnośnie okresów dotyczących 2020r. i 2021r., to przerwy w wykonywaniu pracy w zdecydowanej większości związane były z wprowadzeniem stanu pandemii (...)19 i w efekcie zmniejszonej liczby zgłoszeń awarii przez osoby wynajmujące lokale użytkowe. Działalność ubezpieczonego w ramach umowy zlecenia została zatem znacznie zredukowana i była to okoliczność niezależna tak od niego jak i od zleceniodawcy. Nie oznacza to jednak, że ubezpieczony był zwolniony od obowiązków wynikających z zawartej umowy zlecenia. Wręcz przeciwnie musiał on w dalszym ciągu udawać się w celu dostarczenia faktur i dokonania odczytu liczników. Dodatkowo zaś musiał być cały czas w gotowości do świadczenia pracy wynikającej z umowy, albowiem mogło się zdarzyć, że osoby korzystające z lokali użytkowych, zgłoszą pilną potrzebę dokonania napraw, czy też rozwiązania innych problemów związanych z tymi lokalami. Należy przy tym podkreślić, że odnośnie okresów przypadających od wprowadzenia stanu pandemii, to dotyczą one sytuacji nadzwyczajnej, w której ograniczenia epidemiczne, jak również ich znoszenie, odbywało się często nagle, bez wcześniejszych zapowiedzi. Odwołująca w takiej sytuacji nie mogła sobie pozwolić na rozwiązanie umowy zlecenia z ubezpieczonym, który w tym czasie nadal wykonywał swoje obowiązki wynikające z tej umowy, choć w ograniczonym zakresie. Jednocześnie należy zauważyć, że z zeznań świadków i wyjaśnień stron wynika, że ubezpieczony w spornych miesiącach przypadających na 2020r. i 2021r., świadczył usługi i otrzymywał wynagrodzenie. W takiej sytuacji, biorąc też pod uwagę wcześniejsze rozważania, specyfikę umów zlecenia, które charakteryzują się pewną elastycznością, w ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że ubezpieczony w okresach objętych sporem powinna podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom jak w zaskarżonej decyzji.

Niezależnie od powyższego Sąd miał też na uwadze, że w pierwszym ze spornych okresów, tj. od 16 marca 2020r., do 8 maja 2020r., ubezpieczony posiadał jeszcze status studenta i nie miał ukończonych 26 lat. Wiek ten osiągnął dopiero 9 maja 2020r.

Zgodnie z art. 6, ust. 4 osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej

"zleceniobiorcami", oraz osoby z nimi współpracującymi, nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli są uczniami szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat.

Reasumując: Sąd nie miał wątpliwości, że w spornych okresach, ubezpieczony jako osoba wykonująca u odwołującej pracę na podstawie umowy zlecenia, podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, z wyjątkiem okresu od 16 marca 2020r. do

8 maja 2020r., kiedy ubezpieczony posiadał jeszcze status studenta i nie miał ukończonych 26 lat, a przyczyny takiego stanowiska zostały omówione wcześniej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd – na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. – zmienił częściowo zaskarżoną decyzję organu rentowego i orzekł jak w sentencji wyroku.

(-) Sędzia Grażyna Łazowska